

УДК 373.2.017:172.021]:001.895(06)
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.83-87

Гарбар Світлана Володимирівна
викладач кафедри дошкільної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна
skolontay@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3013-2015>

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ У ВИХОВАННІ ТА НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. Актуальність дослідження зумовлюється важливістю періоду дошкільного дитинства у вихованні і навчанні дитини та створенні умов і передумов для гармонійного, повноцінного її розвитку. Безпосередній контакт дитини із електронними засобами інформації визначає вплив інформаційно-екранної культури на виховання та навчання дошкільника. Метою статті є аналіз впливу мультиплікаційних фільмів на розвиток особистості дитини та виокремлення педагогічних умов використання мультиплікаційних фільмів для виховання та навчання дітей дошкільного віку. Методи дослідження: теоретичні (аналіз літератури з проблем дослідження), емпіричні (анкетування, бесіди, педагогічні спостереження, створення спеціальних діагностичних ситуацій). З'ясовано, що мультиплікаційні фільми виконують неабияку виховну, пізнавальну, розвивальну та навчальну функції. Визначено основні педагогічні умови використання мультиплікаційних фільмів у вихованні та навчанні дітей дошкільного віку. Запропоновано систему тематичного планування перегляду мультиплікаційних фільмів для дітей дошкільного віку, яка передбачає три етапи роботи: підготовчий, переглядовий, рефлексивний. Експериментально обґрунтовано доцільність використання мультиплікаційних фільмів як засобу виховання та навчання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: педагогічні умови; діти дошкільного віку; мультиплікаційні фільми; принципи; критерії.

Вступ. Сучасне суспільство, іменоване «інформаційним» – це суспільство нових технічних можливостей, реалізації «перфектних» ідей і втілення у реальність нових проєктів. Становлення нової освітньої парадигми, інтенсивний розвиток сучасних технологічних процесів, не залишаються осторонь процесу навчання, виховання та розвитку підростаючого покоління. Безперечний вплив на розвиток дітей дошкільного віку мають засоби масової інформації, а саме мультиплікаційні фільми. Тому, виникає потреба у дослідженні механізмів впливу мультиплікаційних фільмів та виокремленні педагогічних умов їх використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання мультиплікаційних фільмів є предметом вивчення українських та зарубіжних вчених, зокрема: сутність мультиплікації та деякі психологічні особливості мультфільмів досліджували Н. Капельгородська, Б. Крижанівський та О. Шупик та ін.; психологічні особливості сприйняття дітьми телевізійної продукції аналізували Л. Баженова, Є. Захарова, Б. Степанцева та ін.; прикладні аспекти застосування мультиплікаційного мистецтва у роботі з дітьми описано у дослідженнях Ю. Красного, Л. Курдюкової; специфіка мультиплікації як виду кіномистецтва розкривається у працях провідних режисерів вітчизняної мультиплікації І. Іванова-Вано, Р. Качанова, Ю. Норштейна, В. Старевича, Ф. Хитрука та ін.; вплив мультфільмів на розвиток психічної та емоційно-вольової сфери досліджували А. І. Допіра, А. Дрозд, Н. Северенчук, Л. Чорна, І. Шульга. Не зважаючи на наявність досліджень у контексті даної проблеми, тема використання мультиплікаційних фільмів у вихованні та навчанні дітей дошкільного віку залишається малодослідженою.

Метою статті є аналіз впливу мультиплікаційних фільмів на розвиток особистості дитини та виокремлення педагогічних умов використання мультиплікаційних фільмів для виховання та навчання дітей дошкільного віку.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз літератури з проблем дослідження; емпіричні – анкетування, інтерв'ю, бесіди, педагогічні спостереження

освітнього процесу, створення спеціальних діагностичних ситуацій, експеримент з обробкою результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Дошкільний вік – особливий період розвитку дитини. Мультиплікаційні фільми є особливо дієвим засобом впливу на дошкільника, бо немає дітей, які б не любили мультфільми та не дивились їх практично щодня. Психологічна структура дитини, її ціннісна орієнтація, когнітивні процеси перебувають у стадії формування і є надзвичайно чутливими до зовнішніх впливів. Мультиплікаційні фільми дуже подобаються дітям завдяки легкості сприйняття, яскравості, розважально-веселому характеру, чіткості характерних рис улюблених героїв. Саме через них, нарівні з вихованням, дитиною можуть засвоюватися базові шаблони поведінки у соціальних відносинах, основні цінності людства (добро, милосердя, справедливість, любов тощо), формуватися провідні риси громадянської свідомості, патріотичні почуття, що згодом матимуть вирішальний вплив на все подальше життя дорослої особистості.

Мультфільми, з одного боку, дають змогу відволікти чимось дитину на певний час, а з іншого – виконують неабияку виховну, пізнавальну й розвивальну функції. Позитивний вплив мультиплікацій, при правильному підборі, може стати прекрасним розвивальним посібником для розвитку мислення, зростання творчого потенціалу у поєднанні із заняттями малюванням, ліпленням героїв мультфільмів, ігровими прийомами, удосконалення навичок спілкування та соціалізації. Вона здатна створювати яскраві образи, нести благородні ідеї, виховувати смаки, формувати життєві уявлення і погляди [1, с.199–220].

Погоджуємося з думкою Р. Силко, яка зазначає, що «мультиплікація – це універсальна та інтернаціональна мова спілкування дітей та дорослих усього світу. Мультиплікація є дуже близькою до світу дитинства, бо в ній завжди присутня гра, злет фантазії й немає нічого неможливого. Мультиплікація є універсальним багатогранним засобом розвитку дитини у сучасному візуально насиченому світі. Виразні засоби мультиплікації є найбільш природними для

дитячого віку стимуляторами творчої активності та мислення» [2, с.188].

Фахівці виокремлюють кілька принципів впливу мультиплікаційних фільмів, зокрема: інформування — підвищення обізнаності дітей про довкілля, формування первинних уявлень про добро і зло, еталони хорошої і поганої поведінки; ідентифікація — засвоєння соціальних установок і цінностей шляхом зіставлення себе з персонажами мультфільмів; імітація — копіювання поведінки, наслідування героїв мультфільмів [3, с.243].

В контексті нашого дослідження, ми виділяємо два напрями впливу мультфільмів на особистість дитини: песимістичний або негативний (мультфільми завдають шкоди особистості дитини); оптимістичний або позитивний (мультфільм – це потужний засіб вирішення багатьох педагогічних завдань).

З песимістичної точки зору багато сучасних мультфільмів побудовані психологічно, педагогічно чи етично безграмотно і можуть негативно впливати на дітей дошкільного віку. Відсутність дорослого, як посередника у тлумаченні змісту мультфільму, спричиняє хаотичне сприйняття символів та образів, що передаються, відбувається сліпе копіювання поведінки та висловлювань мультиплікаційних персонажів без розуміння сутності та значення сприйнятої інформації. Як результат, засвоєння трансльованих смислів значно ускладнюється або деформується.

Так, В. Д.Абраменкова, визначила ознаки «шкідливого мультіку», від перегляду якого варто захистити дитину:

- головні герої мультфільму агресивні, вони прагнуть завдати шкоди оточуючим нерідко нівечать або вбивають інших персонажів, подробиці жорстокого, агресивного відношення багаторазово повторюються, детально розкриваються. Наслідком перегляду такого мультфільму може стати прояв жорстокості, безжальності, агресії дитиною в реальному житті;

- поведінка героїв, що відхиляється від норми суспільства, ніким не карається. Персонажа, що порушує загальноприйняті правила, ніхто не наказує, не говорить, що так робити не можна. У результаті, в дитини закріплюється уявлення про допустимість подібних форм поведінки, зникають еталони хорошої і поганого вчинку, допустимої і неприйнятної поведінки;

- демонструються небезпечні для життя дитини форми поведінки, повторювати які в реальному житті недоцільно, безглуздо та небезпечно. Перегляд таких прикладів для наслідування може обернутися для дитини зниженням порогу чутливості до небезпеки, потенційними травмами;

- транслюються форми нестандартної статево-рольової поведінки: істоти чоловічої статі поводяться як представниці жіночої статі і навпаки, одягають невідповідний одяг. Для дитини шестирічного віку, перегляд таких мультфільмів може мати негативні наслідки, оскільки цей вік є періодом активної статевої ідентифікації дитини;

- сцени нешанобливого ставлення до людей, тварин, рослин. Зображено безкарне знущання над старістю, безпорадністю, слабкістю. Першими наслідки від перегляду подібних мультфільмів відчують близькі дорослі у формі цинічних висловлювань, непристойних жестів, непристойної поведінки дитини [4, с. 28].

Однак, з оптимістичної точки зору, мультиплікаційні фільми здатні: розвивати мислення і пам'ять, адже дитина вчиться аналізувати зміст мультіку, порівнювати, узагальнювати, встановлювати при-

чинно-наслідкові зв'язки; розповідають про навколишній світ, з їх допомогою дитина може навчитися рахувати, читати, говорити іноземною мовою, вивчати геометричні фігури, кольори і отримувати різні енциклопедичні знання; розвивати творчі здібності, уяву; мультфільм живить фантазію дитини, залишає яскраві враження і може стати джерелом для дитячої художньої та словесної творчості; персонажі мультфільмів показують дітям різні можливості взаємодії зі світом, зразки поведінки (хорошого і поганого), формують у них здатність до співпереживання, уявлення про добро і зло, вчать справлятися з труднощами і страхами.

Використання мультиплікаційних фільмів, при правильному підборі, може стати прекрасним розвивальним посібником для розвитку мислення, зростання творчого потенціалу у поєднанні із заняттями малюванням, ліпленням героїв мультфільмів, ігровими прийомами, удосконалення навичок спілкування та соціалізації. Вона здатна створювати яскраві образи, нести благородні ідеї, виховувати смаки, формувати життєві уявлення і погляди [5, с.199–220].

Важливо, на наш погляд, не лише вивчити можливості мультиплікаційних фільмів, але й умови, що сприяють позитивному впливу на всебічний розвиток дитини.

Вивчення педагогічних умов використання мультиплікаційних фільмів у вихованні та навчанні дітей старшого дошкільного віку потребує розгляду та аналізу таких понять: «умова» та «педагогічні умови».

Поняття «умова» в науковій теорії розглядається як вимога, необхідна обставина, яка уможливує здійснення, створення чого-небудь або сприяє чомусь; обставина, за якої відбувається або здійснюється що-небудь.

В контексті нашого дослідження, педагогічні умови трактуємо, як усвідомлено, цілеспрямовано створені обставини, за наявності яких стає можливим досягнення певного якісного результату педагогічної діяльності.

Наша експериментально-дослідна робота проводилася з дітьми старшої групи на базі закладу дошкільної освіти № 15 м.Умань.

Перший етап дослідження передбачав роботу з вихователями (бесіда). Під час експерименту було виявлено, що 100% вихователів вважають проблему використання мультиплікаційних фільмів у вихованні та навчанні дітей старшого дошкільного віку актуальною та важливою для сучасної системи освіти.

Проведене експериментальне дослідження, дало можливість відмітити, чим вищий педагогічний стаж роботи вихователів, тим краще вони ознайомлені з особливостями використання мультиплікаційних фільмів. Досліджуючи використання мультиплікацій з метою виховання та навчання дітей старшого дошкільного віку ми виявили, що ця умова повноцінно реалізується у роботі вихователів з дітьми. Відповідаючи на запитання «Чи помічаєте Ви у дитей зміну поведінки в результаті перегляду мультфільмів?» вихователі зазначали, що діти можуть самостійно висловити думки про поведінку героїв мультфільмів. Однак, у своїй роботі вихователі не використовують критеріїв добору мультиплікаційних фільмів та регламенту перегляду мультиплікацій.

Наступним нашим завданням була робота з батьками вихованців (бесіда, анкетування). Аналізуючи відповіді батьків було виявлено наступне: батьки з вищою освітою приділяють більше уваги мультиплікаційним фільмам, які переглядають їхні діти, а батьки з професійно-технічною освітою в основному

не вважають дане питання нагальним, яке потребує їх контролю.

На питання «Чи любить Ваша дитина переглядати мультфільми?» всі 100% опитаних батьків відповіли так, а різноманітність улюблених мультиків дітей визначили таким чином: про природу – 10%, про тварин – 25%, розвивальні – 20%, будь-які – 45%. На питання «Чи переглядаєте ми мультики разом з дитиною?», батьки відповіли: «так» – 30% і 70% – «частково».

З відповідей батьків на запитання зрозуміло, що лише 30% батьків переглядають сюжет мультфільмів, а 70% не приділяють уваги даному питанню. 75% опитаних зазначили, що ігри дитини схожі на дії героїв мультфільму (часто діти просять купити їм іграшку з улюбленим персонажем, повторюють вислови які найчастіше вживаються в мультику), 15% батьків зазначили, що лише зрідка вони чують від дитини вислови із мультфільму, 15% зазначили, що дитина не грає в персонажів мультфільму.

На запитання «На що б Ви орієнтувалися під час вибору мультиплікаційних фільмів?» отримали такі результати: 62% – розвивальний зміст сюжету; 11,5% – звертали б увагу на тривалість; 11,6% – орієнтувалися би на привабливу рекламу; 14,9% опитаних головним критерієм вважають естетичну привабливість персонажів, героїв.

Наступним нашим завданням була робота з дошкільниками – виявити частоту перегляду мультфільмів. Дуже важко було знайти, дітей, які не дивилися мультфільмів взагалі. Тому ми поділили на тих, хто дивиться мультфільми кожного дня (50%) і тих хто переглядає їх 2-4 дні на тиждень (50%).

На питання «На кого ти хотів(-ла) бути схожим?» можна зазначити, що в групі респондентів зустрічається відповідь «на батьків» (дівчатка – на маму, хлопчики – на тата), вказуються й інші члени сім'ї: старші брати і сестри, бабуся, дядько (43%); кіногероїв, відомих людей (21%) (наприклад, футболістів, музикантів, кіноакторів); героїв мультфільмів та казок (36%). І цей факт ясно показує, переглядаючи мультиплікаційні фільми, діти копіюють побачене, що впливає на виховання та навчання дошкільників.

Реалізуючи педагогічні умови використання мультфільмів як засобу виховання та навчання дітей дошкільного віку, ми використовували короткометражні стрічки мультфільму «Фіксики», «Маша і Ведмідь», які спрямовані на формування у дітей ціннісного ставлення до оточуючого середовища, розмежування категорій «добро» та «зло», усвідомлення дитиною себе як особистості. Після перегляду проводилася бесіда, яка спрямовувалася на уточнення розуміння дітьми змісту мультика, визначення його головної думки, розмежування позитивних та негативних сторін, розвиток креативного мислення.

На першому етапі ми запропонували дітям переглянути епізод з мультфільму «Фіксики» і намалювати побачене. Під час перегляду цього мультику діти були в гарному настрої, із задоволенням малювали. Після малювання ми провели коротку бесіду, під час якої запитали: про що цей мультик? На це запитання діти не змогли дати чіткої відповіді. Деякі учасники зазначили, що мультфільм цікавий, персонажі розумні. На цьому розповідь дітей про мультик закінчилась.

На другому етапі ми запропонували теж дітям переглянути епізод з мультфільму «Маша і Ведмідь». Під час перегляду діти сміялись, були активними, говорили один з одним. Малюнки після побаченого були переважно яскраві, зображували головних героїв. Діти поводити себе дуже активно, копіювали

поведінку головної героїні. Через певний час діти знову переглядали нову серію з цього мультфільму, але після цього ми задавали запитання: «А кому жаль Ведмеда?», «Як думаєш, тут Ведмедикові боляче?», «Ось тут я на Машу злюся, а ти?», «Як ти думаєш, Маша правильно зробила?», «А як би ти в цьому випадку зробила?», тобто спонукали дітей до роздумів над поведінкою головних героїв. Після перегляду та обговорення сюжету учасники дослідження з цікавістю та захопленням малювали героїв мультфільмів, в дітей не було характерних проявів зміни в поведінці, які спостерігались в мультику. Це свідчить про те, що використання бесіди є дієвим методом.

Спостереження та бесіди з дітьми підтверджують наше припущення про те, що діти інстинктивно правильно сприймають мультфільми, але без допомоги дорослого вони самостійно усвідомити правильність і проаналізувати їх не можуть. Тому дорослим потрібно підходити з розумінням, проявляти інтерес до мультфільмів, які дивляться їх діти аби пояснити незрозумілі, недоречні моменти, задля уникнення негативного впливу на дітей.

Отже, організація педагогічного супроводу перегляду мультфільмів з метою виховання та навчання дітей дошкільного віку дозволить розширити уявлення про моральні правила, норми поведінки; сприятиме розвитку здатності переживати і співчувати герою, розуміти мотиви його поведінки, причини і обставини ситуацій; зіставляти і переносити моральні ситуації мультиплікаційних фільмів у власну життєдіяльність.

Вихователям і батькам дошкільників треба пам'ятати, що перегляд мультиплікації є захоплюючим заняттям. Тому конструктивним кроком стала б організація такої діяльності, що була б пов'язана з пізнавальним інтересом до мультиплікаційних фільмів і сприяла всебічному розвитку дитини. З цією метою варто залучати дітей до ознайомлення з громадською думкою про культуру мультиплікаційних стрічок, розвивати в них уміння і навички вираження власної точки зору, вчити їх проводити дискусії з ситуацій, представлених у мультфільмах, диспути «Як би вів себе ти на місці героя?», «Що зробив і до чого це призвело?», «Що послужило причиною того, що відбувається?», «Чому герой так вчинив?» тощо.

Враховуючи вищезначене, основними педагогічними умовами використання мультиплікаційних фільмів у вихованні та навчанні дітей дошкільного віку є підготовленість вихователів та батьків до вибору сюжетів мультиплікаційних фільмів, які найбільше впливають на розвиток дошкільників; підготовленість вихователів та дітей до творчої діяльності в процесі перегляду мультфільмів; позитивний психологічний клімат виховного процесу; використання ігор, педагогічних ситуацій та бесід з дошкільниками із вбудованими відеосюжетами.

Критеріями добору мультфільмів, з точки зору їх придатності, для використання як засобу навчання і виховання дітей дошкільного віку визначаємо такі: емоційна та мовленнєва насиченість сюжету мультфільму; відповідність структури текстів мультфільму можливостям дитячого сприймання й розуміння, співвіднесеність їх із дитячим досвідом і пережитими подіями; динамізм фільму, гострота й експресивний розвиток сюжету, захопливі для дитини події; яскравість, оригінальність та індивідуальність зображення героїв; зв'язок фільму з реальною життєвою ситуацією дитини, її відносинами з довкіллям; пробудження бажання наслідувати позитивного героя, зокрема його благородство й успішність [6, с.74].

В результаті проведеного експерименту нами

був підготовлений виступ на педагогічній раді для вихователів та розроблені методичні рекомендації тематичного планування перегляду мультиплікаційних фільмів для дітей дошкільного віку. Мета виступу: ознайомити педагогів-вихователів з науковим визначенням поняття «мультиплікаційні фільми» та педагогічними умовами їх використання з метою виховання та навчання дітей дошкільного віку.

Робота з батьками спрямовувалась на їхню педагогічну просвіту. З цією метою ми підготували виступ на батьківських зборах та пам'ятки «Умови перегляду мультиплікаційних фільмів», де ми ознайомили батьків із переліком мультфільмів, які варто переглядати з дітьми та регламентом їх перегляду.

Ми розробили та апробували систему тематичного планування перегляду мультиплікаційних фільмів для дітей дошкільного віку. Методика використання мультфільмів структурно містить такі етапи роботи:

- підготовчий;
- переглядовий;
- рефлексивний.

На кожному етапі пропонуються дітям спеціальні завдання, розв'язання яких потребує від них значної концентрації уваги.

Підготовчий етап передбачає введення дітей у сюжетну лінію. Готуючи дітей до перегляду, варто провести коротку бесіду відповідного змісту.

Переглядовий етап включає роботу із сюжетним матеріалом, де необхідно пам'ятати про психологічні принципи установки. Саме установка допоможе перетворити відчуття в цілеспрямоване сприймання, процес добору фактів, їх сортування та оцінювання. Тому перед початком демонстрації мультфільму педагог має ясно і точно сформулювати мету перегляду.

Перегляд мультфільму має тривати до 15 хв. Після перегляду доцільно провести короткої словесний опис змісту або бесіду за змістом — до 5 хв. Потім доцільно організувати роботу за сюжетом: закріплення та активізація переглянутого — до 5 хв. Далі (можливо, після обіду, або наступного дня) слід провести роботу з мікросюжетами мультфільму, використовуючи стоп-кадр або відеоряд. При цьому варто застосовувати різні методи і прийоми, зокрема:

відповіді на запитання; озвучування мікросюжетів; коментування; вибірковий опис дій і ситуацій; визначення особистісно-значущих ситуацій тощо.

На заключному, рефлексивному етапі слід активізувати дітей та максимально «включити» кожную дитину в сюжет. Для цього можна запропонувати дітям поставити дорослому запитання за змістом сюжету або пофантазувати щодо розвитку сюжету на кшталт «а що було б, якби...», «якби я був..., то...» тощо.

Результати проведеного дослідження засвідчують оволодіння вихователями методикою використання мультиплікаційних фільмів, зростає їх обізнаність, розширилась тематика етичних бесід, належну увагу стали приділяти ролі дидактичних, пізнавальних ігор та мультиплікаційних фільмів як засобу виховання та навчання дітей. Батьки також стали більше приділяти увагу мультиплікаційним фільмам, які переглядають їхні діти та більше прислухатися до порад педагогів.

Отже, запропонована нами система роботи з дітьми дошкільного віку з урахуванням оптимальних педагогічних умов щодо використання мультиплікаційних фільмів, виявилась ефективною.

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні **висновки**. Мультиплікацію можна вважати не лише розважальним, а й розвивальним жанром, що має чітко сформульований зміст і структуру, виконуючи при цьому завдання у цілеспрямованому розвитку, вихованні та навчанні маляти. Активне використання мультиплікаційної продукції, буде ефективним за умови роз'яснення маленькому глядачеві демонстрованих ситуацій. Таким чином, мультфільм, призначений для дитячої глядацької аудиторії, містить значний розвивальний потенціал впливу на особистість дитини. Якість та спрямованість цього впливу залежить від мультиплікаційної продукції, що «споживає» дитина. Ставлячи за мету формування цілісної гармонійної особистості, що має міцні світоглядні та моральні орієнтири, необхідно ретельно контролювати мультиплікаційні вподобання малят, створюючи сприятливе середовище для становлення особистості.

Подальші наукові дослідження можуть бути спрямовані на розробку методичних аспектів застосування мультиплікації при роботі з дітьми.

Список використаної літератури

1. Асенин С.В. Волшебник и экрана. Эстетические проблемы современной мультипликации: учеб.пос. Москва: Искусство, 1974. 288 с.
2. Силко Р.М. Мульт-терапія як технологія виховання дітей. Активна мульт-терапія. *Вісник ЧНПУ. Сер. Педагогічні науки*. 2014. №120. С.188–190.
3. Колонтаєвська С.В. Особливості використання дитячої мультиплікації як засіб виховання основ культури поведінки старших дошкільників. *Проблеми освіти: збірник наукових праць ВДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. 2019. Вип.91. С.241–245.
4. Абраменкова В. Богатырева А. Дети и телевизионный экран. *Восп. шк.* 2006. № 6. С.28–31.
5. Кушнір В.М. Моральне виховання старших дошкільників засобами мультфільмів. *Проблеми освіти: збірник наукових праць ВДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. 2018. Вип. 88. С.7–8.
6. Слюсаренко Н., Мороз Н. Телебачення як засіб формування моральної особистості. *Молодь і ринок*. 2005. № 3. С.74–78.

References

1. Asenyn, S.V. (1974). *Volshebnik i ekrana. Esteticheskiye problemy sovremennoy mul'tiplikatsii* [Magician and screen. Aesthetic problems of modern animation]. *Iskusstvo*. [in Russian].
2. Sylko, R.M. (2014). *Mult-terapiia yak tekhnolohiia vykhovannia ditei. Aktyvna mult-terapiia* [Multi-therapy as a technology of raising children. Active multi-therapy]. *Visnyk ChNPU. Seria: Pedagogichni nauky*, 120, 188–190. [in Ukrainian].
3. Kolontayevska, S.V. (2019). *Osoblyvosti vykorystannia dytiachoi multyplikatsii yak zasib vykhovannia osnov kultury povedinky starshykh doshkilnykiv* [Features of the use of children's animation as a means of educating the basics of the culture of behavior of older preschoolers]. *Problemy osvity: zbirnyk naukovykh prats VDNU «Instytut modernizatsii zmistu osvity»*, 91, 241–245. [in Ukrainian].
4. Abramenkova, V., & Bogatyreva, A. (2006). *Deti i televizionnyy ekran* [Children and TV screen]. *Vosp. shk.*, 6, 28–31. [in Russian].
5. Kushnir, V.M. (2018). *Moralne vykhovannia starshykh doshkilnykiv zasobamy multfilmiv* [Moral education of senior preschoolers by means of cartoons]. *Problemy osvity: zbirnyk naukovykh prats VDNU «Instytut modernizatsii zmistu osvity»*, 88, 7–8. [in Ukrainian].
6. Sliusarenko, N., & Moroz, N. (2005). *Telebachennia yak zasib formuvannia moralnoi osobystosti* [Television as a means of forming a moral personality]. *Molod i rynek*, 3, 74–78. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.04.2021 р.

Стаття прийнята до друку 20.04.2021 р.

Garbar Svitlana

Lecturer

Department of Preschool Education

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE USE OF ANIMATED FILMS IN THE EDUCATION AND EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Abstract. The relevance of the study is due to the importance of the period of preschool childhood in the upbringing and education of the child and the creation of conditions and prerequisites for the harmonious, full development. The direct contact of the child with electronic media determines the impact of information and screen culture on the education and training of preschoolers. The aim of the article is to analyze the impact of cartoons on the development of the child's personality and to identify the pedagogical conditions for the use of cartoons for the education and training of preschool children. Research methods applied: theoretical (analysis of the literature on research problems), empirical (questionnaires, interviews, pedagogical observations, creation of special diagnostic situations). Cartoons have been found to perform a great educational, cognitive, developmental and educational function. The main pedagogical conditions for the use of cartoons in the education and training of preschool children are determined. The system of thematic planning of watching cartoons for preschool children is offered, which provides for three stages of work: preparatory, screening, reflective. The expediency of using cartoons as a means of education and training of preschool children is experimentally substantiated. The above material allows us to draw the following conclusions: animation can be considered not only as entertaining, but also a developmental genre that has a clearly defined content and structure, while performing tasks in the purposeful child's development, upbringing and education. Active use of animated products will be effective if the demonstrated situations are explained to a smaller audience. Thus, the cartoon, intended for children's audiences, contains significant developmental potential to influence the child's individuality. The quality and direction of this effect depends on the cartoon products that a child «consumes».

Key words: pedagogical conditions; preschool children; cartoons; principles; criteria.